

Rijad Novaković¹, Almir Popo², Adi Palić³, Širaz Novaković⁴

^{1,2,3} Univerzitet „Džemal Bijedić“ u Mostaru, Nastavnički fakultet

⁴ Gimnazija Mostar

UTVRĐIVANJE MATERIJALNO –TEHNIČKIH USLOVA RADA ZA TJELESNI I ZDRAVSTVENI ODGOJ OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA GRADA MOSTARA

Izvorni naučni rad

Sažetak

Planiranje, programiranje, kao i neposredna realizacija programa tjelesnog i zdravstvenog odgoja je veoma složen i odgovoran proces. U ostvarivanju nastavnog programa TiZO, veoma važnu ulogu zauzimaju materijalno- tehnički uslovi rada u školama. Predmet ovog istraživanja je utvrđivanje materijalno-tehničkih uslova rada u osnovnim i srednjim školama Mostara. Ovim istraživanjem se utvrđuje broj škola koje imaju optimalne materijalno-tehničke uslove rada, propisane postojećim standardima, te škole koje imaju djelimične ili nikakve uslove rada. Osnovni cilj ovog istraživanja je utvrđivanje materijalno-tehničkih uslova za realizaciju nastave tjelesnog i zdravstvenog odgoja u osnovnim i srednjim školama u Mostaru. Također, prezentacijom ovoga rad želimo animirati šire društvene zajednice (na osnovu utvrđenih pokazatelja), kroz postojeće društvene institucije u cilju poboljšanja trenutnog stanja materijalnih uslova rada osnovnih i srednjih škola Mostara (a i šire, slično istraživanje sprovesti u HNK).

Ključne riječi: materijalno-tehnički uslovi, kvalitet rada, školski uzrast, tjelesni i zdravstveni odgoj.

ESTABLISHMENT OF MATERIAL TECHNICAL REQUIREMENTS WORK PHYSICAL AND HEALTH EDUCATION PRIMARY AND SECONDARY SCHOOLS CITY OF MOSTAR

Scientific work

Abstract

Planning, programming, as well as immediate implementation of the program of physical and health education is a very complex and responsible process. In the realization of the curriculum PHE, very important role occupy material and technical conditions of school work. The subject of this research is to determine the material and technical conditions for work in primary and secondary schools of Mostar. This survey determines the number of schools with optimal material and technical conditions laid down by the existing standards, and schools that have partial or no conditions. The main objective of this research is to determine the material and technical conditions for the implementation of physical and health education in primary and secondary schools in Mostar. Also, the presentation of this work we want to animate the community (based on established indicators), through existing social institutions in order to improve the current state of the material conditions of work in primary and secondary schools of Mostar (and beyond, a similar survey conducted in the HNK).

Keywords: technical conditions, quality of work, school age, PHE.

1. UVOD

Planiranje, programiranje, kao i neposredna realizacija programa tjelesnog i zdravstvenog odgoja je veoma složen i odgovoran proces. U ostvarivanju nastavnog programa TiZO, veoma važnu ulogu zauzimaju materijalno-tehnički uslovi rada u školama. Materijalno-tehnički uslovi rada su propisani pedagoškim standardima i normativima, koji samo stoje kao pokazatelj idealnog stanja uslova za učenike. U praksi pedagoški standardi i normativi nisu ni minimalno ispoštovani. Materijalni uslovi rada su u direktnoj korelaciji sa realizacijom nastavnog programa TiZO, što je evidentno u povećanju motiviranosti nastavnika i učenika, kao i mogućnosti primjene savremenih i složenijih MOOR-a. Bolji materijalni uslovi rada, omogućavaju širi izbor oblika i metoda rada, što je opet u neposrednoj vezi sa ključnim efektima nastavnog procesa – povećanjem inteziteta rada, tj. postizanjem optimalnog opterećenja na satu TiZO. Dobri materijalni uslovi rada su jedan od preduslova kvalitetnog planiranja, programiranja, praćenja i neposredne realizacije nastavnog programa TiZO.

2. METOD RADA

U planiranju ovog istraživanja definisani su ciljevi i zadaci istraživanja, kao i predmet i problem istraživanja i to da uzorak ima takve karakteristike da dopusti generalizaciju dobijenih rezultata. Istraživanje je obavljeno u sklopu nastave iz predmeta „ Metodika sporta srednjoškolskog uzrasta“ na Nastavničkom fakultetu, Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru, gdje su studenti aktivno učestvovali prikupljajući podatke koje su dobili na terenu. U obradi podataka korištene su osnovni deskriptivni pokazatelji.

Analizom nisu obuhvaćeni parametri veličine dvorane, broja određenih rekvizita i pomagala, tako da u primjeru posjedovanja jednog rekvizita ili pomagala prilikom analize, ta škola se evidentirala kao škola koja posjeduje određeni rekvizit i pomagalo. Potrebno bi bilo izvršiti još opsežniju analizu MTS- osnovnih i srednjih škola, da bi se dobio još jasniji uvid u stvarno stanje.

2.1 Uzorak ispitanika

Na području Grada Mostara djeluje 22 OŠ (7354 učenika) i 21 SŠ (6413 učenika). Ovim istraživanjem obuhvaćeno je 12 OŠ i 16 SŠ Grada Mostara.

2.2. Uzorak varijabli

Ovo istraživanje je obuhvatilo 67 varijabli za procjenu materijalno-tehničkih uslova rada:

- Dvorane i vanjski tereni (6 varijabli)
- Sprave (16 varijabli)
- Rekviziti (25 varijabli)
- Opremljenost vanjskih terena (7 varijabli)
- Instrumenti za mjerenje (EBT) (8 varijabli)
- Ostala sredstva (11 varijabli)

3. REZULTATI I DISKUSIJA

Rezultati analize su urađeni po segmentima, tako da je veliki broj podataka prezentovan kroz tabelarni prikaz što onemogućava, prikaz u ovome sažetku rada, tako da su prikazani samo osnovni podaci ovog

OSNOVNE ŠKOLA	DA	NE	SREDNJE ŠKOLE	DA	NE
DVORANA	70%	30%	DVORANA	53,1%	46,8%
SPRAVE	56%	44%	SPRAVE	34,7%	65,2%
REKVIZITI	51,6 %	49,4%	REKVIZITI	43,7	56,3
ŠK. SPORTSKA IGRALIŠTA	26,2%	73,8%	ŠK. SPORTSKA IGRALIŠTA	28,5	71,5
INSTRUMENTI ZA MJERENJE	8,32%	91,6%	INSTRUMENTI ZA MJERENJE	9,38	90,6
OSTALA SREDSTVA	25%	75%	OSTALA SREDSTVA	25,6%	74,4

istraživanja.

Tabela 1. Analiza MTS-a za realizaciju nastave tjelesnog i zdravstvenog odgoja osnovnih i srednjih škola

Iz tabelarnih prikaza, a u cilju dobijanja relevantnih informacija o materijalno tehničkim uslovima za realizaciju nastavnog procesa iz TiZO/TZK i OŠ i SŠ Grada Mostara evidentno je sljedeće:

- Čak 30% osnovnih škola i 46% srednjih škola ne posjeduju sportsku dvoranu;
- Ne postoji škola koja posjeduje sve sprave.
- Ne postoji škola koja posjeduje sve rekvizite.
- Školska sportska igrališta su slabo ili nikako opremljena. (20%:80%)
- 90 % škola ne posjeduje mjerne instrumente za Eurofit bateriju testova (osnova planiranja i programiranja, analize nastavnog procesa).
- Ne postoji škola koja posjeduje kaliper za mjerenje potkožnog masnog tkiva.
- Samo tri škole posjeduju medicinsku vagu sa antropometrom.

Ako bi analizirali svaku varijablu posebno, došlo bi se još do poražavajućih zaključaka i moglo bi se zaključiti da škole ne zadovoljavaju osnovne pedagoške standarde i normative po pitanju realizacije nastave iz tjelesnog i zdravstvenog odgoja.

4. ZAKLJUČAK

Na osnovu rezultata ovoga istraživanja o stanju materijalno-tehničkih uslova rada u osnovnim i srednjim školama Grada Mostara, a koji je jedan od preduslova za realizaciju programa nastave tjelesnog i zdravstvenog odgoja, možemo konstatovati da je situacija raznolika i veoma složena.

U Gradu Mostaru ne postoji niti jedna osnovna ili srednja škola reprezentativnog karaktera – koja posjeduje sve materijalno – tehničke uslove rada po pedagoškim standardima i normativima.

Tražiti razlog u devastiranosti objekata ratnim razaranja (20 godina poslije) nije rješenje, mada se veoma loše stanje saniralo. Obnovljeni su objekti, ali prazni objekti nisu cilj. Šta je potrebno da se uradi, na koji način i da li je moguće?

Angažiranost profesora, škola, vijeća učenika, vijeća roditelja i šire društvene zajednice je moguće uz istinsku želju i upornost. Kroz instituciju Sportskih saveza, udruženja i stručne seminare analizirati i prezentirati trenutno stanje. U cjelokupan projekat uključiti vijeća učenika i roditelja, kao i putem škole kao javne ustanove aplicirati na razne projekte koji podržavaju razvoj školskog sporta (sufinansiranje izgradnje, rekonstrukcije i opremanja sportskih objekata; sufinansiranje sportskih manifestacija koje se organiziraju u Federaciji BiH i sufinansiranje sportskih manifestacija na zvaničnim međunarodnim takmičenjima; nabavka sportske opreme za odgojno-obrazovne, razvojne i edukacione programe u sportu za mlade i sl.).

Dobra organizacija, istinski ciljevi, angažovanost i odgovornost su jedini put za djelovanje i moguću realizaciju aktivnosti u cilju poboljšanja uslova za odgojno-obrazovni proces.

5. LITERATURA

1. Hadžikadunić, M. (2000.). Testiranje i mjerenje učenika po metodologiji „Eurofit“, Sarajevo, Savjetovanje pedagoga fizičke kulture, FFK, PPZ Kantona.
2. Mraković, M., Findak, V., Metikoš, D., Neljak, B., Prot, F. (1998.). Hijerarhijska vrijednost sadržaja nastave tjelesne i zdravstvene kulture učenika osnovnih škola, Zagreb: Napredak Časopis za pedagojsku teoriju i praksu, Zagreb.
3. Najšteter, Đ. (1997.). Kineziološka didaktika. Federalno ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta. Sarajevo.
4. Zakon o osnovnom odgoju i obrazovanju. „Službene novine HNK“, broj: 5/00, 4/04 i 5/04.